

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9

О. М. БОТНАРЕНКО,*кандидат юридичних наук, доцент,**начальник відділу професійної підготовки управління професійної освіти і науки**Департаменту персоналу, організації освітньої та наукової діяльності МВС України (м. Київ)*

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Розглянуто сутність і особливості термінів «державне управління», «суб'єкт державного управління». Досліджено завдання та повноваження Міністерства внутрішніх справ України як провідного носія владних повноважень в адміністративно-політичній сфері. Особливу увагу приділено сучасній розбудові Міністерства внутрішніх справ України як демілітаризованого, демократичного, цивільного органу формування та реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ.

Ключові слова: державне управління, суб'єкт державного управління, Міністерство внутрішніх справ України, компетенція МВС, напрями реформування МВС.

Botnarenko, O.M. (2016), "The Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a subject of public administration" ["Міністерство внутрішніх справ України як суб'єкт державного управління"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 40–46.

Постановка проблеми. Одним із найбільш вагомих і значущих показників розвитку української державності, прогресивних та ефективних соціально-економічних і політичних перетворень є забезпечення ефективного функціонування суб'єктів державного управління, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини й громадянина та їх ефективний захист. Однак слід розуміти, що ефективне функціонування суб'єктів державного управління на сьогодні є неможливим без упровадження низки послідовних змін і перетворень, які повинні торкнутися не лише нормативного забезпечення їх діяльності, але й організаційного, кадрового, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

Міністерство внутрішніх справ України посідає центральне місце в державному механізмі реформ. Від його належної роботи великою мірою залежать публічна безпека держави та стан публічного порядку, забезпечення прав і свобод громадян та зниження рівня злочинності. Зважаючи на вищевикладене, сьогодні перед науковою спільнотою та практиками постають завдання щодо вдосконалення структури й управлінської діяльності цього органу, пошуку оптимального переліку повноважень і вироблення належного механізму взаємодії з іншими суб'єктами державного управління, особливо в

адміністративно-політичній сфері, що надає нашому дослідженню актуальності та своєчасності.

Стан дослідження. Теоретичним аспектам дослідження проблем державного управління, зокрема у сфері внутрішніх справ, присвячено праці українських та зарубіжних учених В. Б. Авер'янова, Г. В. Атаманчука, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, Н. Р. Нижник, М. П. Орзіха, В. М. Селіванова, В. В. Цветкова та інших. Однак наразі бракує робіт, у яких було б виокремлено та досліджено місце й роль сучасного Міністерства внутрішніх справ України у системі суб'єктів державного управління, з'ясовано його призначення, порядок організації, реорганізації та побудови діяльності в умовах Європейської інтеграції нашої держави.

Метою цієї статті є аналіз останніх змін і перетворень, які відбулись у системі Міністерства внутрішніх справ України, та визначення ролі й місця цього відомства в системі суб'єктів державного управління.

На нашу думку, для досягнення цієї мети, по-перше, необхідно визначитися з етимологією таких понять, як «державне управління», «суб'єкти державного управління», «система суб'єктів державного управління» та деяких інших. По-друге, необхідно дослідити останні трансформації відомства, визначити роль і місце

МВС України в системі суб'єктів державного управління та проаналізувати завдання, які покладаються законодавцем на Міністерство внутрішніх справ України.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній і зарубіжній юридичній літературі немає загально визнаного підходу до тлумачення поняття «державне управління». Як правило, в адміністративно-правовій науці найпоширенішим є поняття державного управління як самостійного виду державної діяльності, що має організуючий, виконавчо-розпорядчий і підзаконний характер, особливої групи державних органів (посадових осіб) щодо практичної реалізації функцій і завдань держави в процесі повсякденного й безпосереднього керівництва економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом [1, с. 8]. Н. Р. Нижник і О. А. Машков, характеризуючи державне управління, зазначають, що це «підзаконна діяльність органів виконавчої влади, спрямована на практичну організацію нормального життя суспільства і забезпечення особистої безпеки громадян, створення умов їх матеріального, духовного та культурного та духовного розвитку» [2, с. 6]. Ю. В. Ковбасюк і В. Д. Бакуменко визначають поняття «державне управління» як діяльність держави (органів державної влади), спрямовану на створення умов для якнайповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою та суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами [3, с. 157].

Як бачимо, незважаючи на деякі відмінності, всі автори відзначають організуючий і виконавчо-розпорядчий характер управлінської діяльності, спрямований на реалізацію основних прав і свобод громадян, виконання завдань і функцій держави.

У науковій літературі також немає однозначного трактування цього поняття, а тому для усвідомлення його сутності розглянемо декілька теоретичних підходів до цієї проблематики. Наприклад, В. Д. Бакуменко вважає, що «суб'єктом державного управління є система державної влади у вигляді спеціально утворених органів влади, що взаємодіють, між якими розподілені певні функції державного управління» [4, с. 13]. В. Г. Афанасьєв наголошує, що суб'єктом управління є складна система державних і недержавних організацій [5, с. 160]. Ю. О. Тихомиров указує, що суб'єкти, які управляють суспільством, – це або народ у цілому, або окремі його верстви, об'єднання чи колективи, оформ-

лені відповідним чином у політико-правових формах через систему державних і громадських організацій та інститути безпосередньої демократії [6, с. 8–9]. Також існує точка зору, відповідно до якої суб'єкт управління – це система, наділена певною компетенцією та державно-владними повноваженнями, що дозволяють їй втілювати свою волю у форму керівних команд чи рішень, обов'язкових для виконання, тобто це система, що управляє [7, с. 161].

Таким чином, головною рисою суб'єкта державного управління є наявність у нього певної компетенції та владних повноважень, які дають змогу втілювати свою волю у формі управлінських рішень і керівних команд, обов'язкових до виконання.

З'ясуємо, що ж являє собою «система суб'єктів державного управління». Саме по собі поняття «система» належить до найбільш загальних і універсальних дефініцій. Воно використовується стосовно різних предметів, явищ і процесів. Невипадково існує кілька десятків визначень цього поняття – від вузькоспеціальних до філософських, наприклад: 1) система (з грецьк. *systema* – ціле, складене з частин) – це множина елементів, що перебувають у відносинах і зв'язках один з одним, утворюють певну цілісність, цілість, єдність [8]; 2) система – дещо ціле, що являє собою єдність закономірно розташованих частин, які перебувають у певному зв'язку [9]; 3) система – відмежована множина взаємодіючих елементів [10, с. 26].

Очевидно, що державне управління реалізується за допомогою великої кількості суб'єктів з різними правовим статусом, структурою, компетенцією та іншими властивостями. Але цілісність системи таких різних за призначенням, правовим статусом і власною структурною будовою органів обумовлюється наявністю спільної мети – комплексного соціально-економічного й культурного розвитку держави та її окремих територій, забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод, забезпечення особистої безпеки громадян і створення умов для їх матеріального, духовного та культурного розвитку.

Однією зі складових системи суб'єктів державного управління в Україні є міністерства, які відіграють провідну роль у забезпеченні здійснення державної політики у різноманітних сферах політичного та соціально-економічного розвитку держави. Відповідно, Міністерство внутрішніх справ України є одним із таких «ланцюгів» системи суб'єктів державного управління.

Перш ніж визначитися з компетенцією Міністерства внутрішніх справ України проаналізуємо останні зміни та перетворення, які відбулись у нормативному забезпеченні діяльності цього міністерства, у структурі самого відомства у зв'язку із внутрішньо- та зовнішньополітичними подіями в Україні, а також, визначимося з відправною точкою та подальшими кроками реформи системи МВС України, які послугували формуванню тих статусу та компетенції, які має МВС України на сьогодні.

Відправною точкою реформи сучасної системи МВС України слід вважати 2014 рік. Насправді причин і факторів, що сприяли якнайшвидшому початку реформ, дуже багато, всі вони детально викладені у розроблених Міністерством внутрішніх справ разом з Експертною громадською радою Концепції першочергових заходів реформування системи МВС [11] та відповідній Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України [12].

Концепція першочергових заходів реформування системи МВС передбачає вирішення низки проблем і виконання умов європейської інтеграції шляхом забезпечення ефективного функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини та громадянина та їх ефективний захист. Одним із головних завдань Концепції є підвищення ролі інститутів громадянського суспільства й органів місцевого самоврядування в забезпеченні прав і свобод людини та громадянина, а також налагодження ефективної співпраці з населенням та місцевими громадами.

У свою чергу, Стратегія розвитку ОВС України отримала позитивні відгуки європейських експертів, що дозволяє не лише розраховувати на фахову підтримку з боку міжнародних інституцій, але й вибудовувати узгоджену політику дій національного процесу реформаторських змін.

Ми вважаємо, що найпершим кроком, який мав дуже важливе та позитивне значення для успішної реалізації запланованих реформ, стала критична оцінка Міністерством результатів своєї роботи та спроба ініціативно й практично самотужки визначити необхідність і напрямки реформування, а ухвалення вищезазначених програмних документів, розроблених експертами правозахисних організацій спільно з МВС України, вперше відкриває для громадянського суспільства перспективу довгострокової реформаторської діяльності правоохоронної сфери [13].

Слід звернути увагу і на такий документ, як Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [14]. Нею визначена необхідність здійснення

функціональних та організаційних перетворень у системі Міністерства внутрішніх справ України, чіткого розподілу функцій із формування політики, що має здійснюватися Міністерством, та реалізації політики, що має здійснюватися окремим центральним органом виконавчої влади в системі Міністерства внутрішніх справ України, зокрема Національною поліцією. Зазначено, що політичне управління та професійне керівництво у сфері правопорядку мають бути чітко розмежовані, як це передбачено Європейським кодексом поліцейської етики [14].

Угодою про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» [15] також було визначено формування нової системи Міністерства внутрішніх справ як цивільного органу, що формує державну політику у сферах протидії злочинності та забезпечення громадського порядку, комплексного управління державним кордоном, протидії нелегальній міграції, цивільного захисту, пожежної безпеки та протидії надзвичайним ситуаціям. В угоді передбачено забезпечення інституційної спроможності МВС щодо формування державної політики в зазначених сферах шляхом створення профільних департаментів. Ще одним пунктом передбачається утворення Національної поліції – центрального органу виконавчої влади в системі МВС, що реалізує державну політику у сфері протидії злочинності та забезпечення громадського порядку. Окрім того, зазначеними нормативно-правовими актами передбачалося включення до структури МВС України таких органів виконавчої влади:

1) Державної прикордонної служби – як центрального органу виконавчої влади в системі МВС, що реалізує державну політику у сфері комплексного управління державним кордоном;

2) Державної міграційної служби – як центрального органу виконавчої влади в системі МВС, що реалізує державну політику у сфері протидії нелегальній міграції;

3) Державної служби з надзвичайних ситуацій – як центрального органу виконавчої влади в системі МВС, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, пожежної безпеки та захисту від надзвичайних ситуацій;

4) Національної гвардії – як військового формування в системі МВС із функціями забезпечення правопорядку.

При цьому, державна політика у сфері громадянства та внутрішньої міграції переходить у відання Державної реєстраційної служби Міністерства юстиції України [11; 15].

Отже, сутність реформи органів внутрішніх справ України полягає в перетворенні МВС на

правоохоронне багатопрофільне цивільне відомство європейського зразка. Першочерговими цілями, спрямованими на досягнення цієї мети, визначено такі: демілітаризація Міністерства внутрішніх справ; скорочення значної кількості органів, підрозділів і служб зі спорідненими завданнями та функціями; забезпечення ефективною координації діяльності та злагодженої взаємодії Національної поліції, Національної гвардії, прикордонної та міграційної служб, а також служби з надзвичайних ситуацій під політичним керівництвом МВС; законодавче визначення оновленої загальної структури МВС, структури й чисельності, завдань та повноважень органів внутрішніх справ та інших умов їх діяльності, пріоритетами якої є виконання соціально-сервісних функцій; деполітизація діяльності органів і служб, підконтрольних МВС, їх автономізація та оптимізація; усунення дублювання функцій апаратів, відомчих підприємств, установ та організацій тощо [11].

Проаналізувавши сутність реформи, слід згадати про один із найважливіших документів, який саме і визначає специфічні завдання, функції та методи діяльності МВС України, – це Положення про Міністерство внутрішніх справ України.

Протягом усього періоду незалежності України Положення про Міністерство внутрішніх справ неодноразово змінювалося та перезатверджувалося. Так, Положення про Міністерство внутрішніх справ України, що було затверджене розпорядженням Президента України від 7 жовтня 1992 р. № 157, втратило свою чинність на підставі указу Президента України від 17 жовтня 2000 р. № 1138/2000, який затвердив нову редакцію Положення про Міністерство внутрішніх справ України.

Наступні зміни відбулися через 11 років, і указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 383/2011 було затверджене нове Положення, однак вже у 2014 р. постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2014 р. № 401 затверджувалася чергова редакція Положення, яка була чинною до ухвалення постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» [16]. Саме цим Положенням визначається місце МВС України як центрального органу виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Також закріплюється його статус як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах забезпечення охорони

прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку, надання поліцейських послуг; захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Крім того, відповідним нормативним документом закріплено значний обсяг повноважень МВС України, які воно має на сьогодні. Ми не будемо перераховувати всі, зупинимось лише на деяких найбільш значущих. Відповідно до покладених на нього завдань МВС України:

1) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції;

2) розробляє проекти державних програм з питань забезпечення публічної безпеки та порядку, протидії злочинності, безпеки дорожнього руху, охорони державного кордону, захисту об'єктів і територій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, а також з питань міграції;

3) забезпечує міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань, що належать до його компетенції, забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, виконання укладених міжнародних договорів України;

4) забезпечує ведення обліку знарядь кримінального правопорушення та інших речових доказів, отриманих відповідно до закону від судів, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, та органів досудового розслідування, а також натурних зразків або каталогів продукції, технічної документації та іншої інформації, необхідної для створення й оновлення методичної та нормативної бази судової експертизи;

5) здійснює в межах повноважень, передбачених законом, державне регулювання у сфері поводження з вибуховими матеріалами;

6) організовує у випадках, передбачених законом, надання адміністративних та інших платних послуг;

7) організовує та забезпечує високу бойову і мобілізаційну готовність та мобілізацію Національної гвардії;

8) взаємодіє в межах повноважень, передбачених законом, з органами державної влади з питань соціального захисту та пенсійного забезпечення працівників МВС, військовослужбовців Національної гвардії та членів їх сімей, а також працівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує міністр внутрішніх справ;

9) організовує розроблення нових видів засобів спеціальної техніки, озброєння, засобів зв'язку, технічних засобів захисту інформації, спеціальних технічних засобів для оперативної діяльності, спеціального транспорту, пожежної та бронетанкової техніки, спеціальних засобів самозахисту та активної оборони, засобів індивідуального бронезахисту, криміналістичної та комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, форменого одягу тощо;

10) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, захист інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом;

11) у межах повноважень, передбачених законом, надає правову допомогу громадянам, сприяє державним органам, закладам, установам та підприємствам у виконанні покладених на них законом обов'язків;

12) забезпечує формування пропозицій до обсягів державного замовлення на підготовку, перепідготовку та післядипломну освіту фахівців, наукових, науково-педагогічних і робітничих кадрів для МВС, Національної гвардії та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує міністр внутрішніх справ;

13) проводить моніторинг стану публічної безпеки та правопорядку в державі; вивчає, аналізує та узагальнює результати й ефективність реалізації центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує міністр внутрішніх справ, державної політики у відповідних сферах.

Окрім того, МВС із метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання та протидії корупції, контроль за їх реалізацією в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС;

2) здійснює добір кадрів в апарат МВС, територіальні органи, заклади, установи і на під-

приємства, що належать до сфери управління МВС, організовує роботу з підготовки та професійного навчання працівників МВС, поліцейських та військовослужбовців Національної гвардії;

3) контролює діяльність територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС;

4) організовує планово-фінансову роботу в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери його управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку;

5) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, захист інформації з обмеженим доступом, а також технічний захист інформації, контроль за її збереженням в апараті Міністерства, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери його управління, тощо.

Для виконання покладених на нього завдань МВС має право:

1) залучати в установленому порядку спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених і представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) до розгляду питань, що належать до компетенції МВС;

2) отримувати в установленому порядку безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, документи й матеріали;

3) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції та семінари з питань, що належать до його компетенції;

4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами [16].

Проведене дослідження дозволяє сформулювати певні **висновки та узагальнення**.

1. Міністерство внутрішніх справ України є провідним суб'єктом управління у сфері адміністративно-політичної діяльності нашої держави, зокрема у сфері внутрішніх справ.

2. Ця сфера як об'єкт управління є сукупністю правових відносин, що складаються в процесі забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії

злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку, а також надання поліцейських послуг; захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб і гідрометеорологічної діяльності; міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

3. Правовий статус Міністерства внутрішніх справ України характеризується тим, що воно є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України, а також забезпечує формування державної політики у сфері внутрішніх справ.

4. Міністерство внутрішніх справ України є багатопрофільним державним органом. Зокрема, через міністра внутрішніх справ України спрямовується та координується діяльність Адміністрації Державної прикордонної служби України, Державної міграційної служби України; Державної служби України з надзвичайних ситуацій і Національної поліції України. Він також здійснює військово-політичне й адміністративне керівництво Національною гвардією України.

5. Як суб'єкт управління у сфері внутрішніх справ, що має державно-владні повноваження, МВС України на основі й на виконання Конституції та законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України

й актів Кабінету Міністрів України видає накази і здійснює організацію та контроль за їх виконанням. Зазначені накази є обов'язковими для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами й організаціями незалежно від форми власності та громадянами.

6. Основними напрямами реформування організації та діяльності Міністерства внутрішніх справ України на цьому етапі розвитку правоохоронної системи в контексті здійснення формування та реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ можна визнати такі:

- скорочення значної кількості органів, підрозділів і служб зі спорідненими завданнями та функціями;

- забезпечення ефективної координації діяльності та злагодженої взаємодії Національної поліції, Національної гвардії, прикордонної та міграційної служб, а також служби з надзвичайних ситуацій під політичним керівництвом МВС;

- усунення дублювання функцій апаратів, відомчих підприємств, установ та організацій;

- створення сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення та інститутів громадянського суспільства до ухвалення управлінських рішень, а також розвитку форм демократичного цивільного контролю.

Перспективними напрямами подальших досліджень визначимо аналіз форм і методів діяльності Міністерства внутрішніх справ України щодо управління у сфері внутрішніх справ.

Список бібліографічних посилань

1. Битяк Ю. П., Гарашук В. М., Дьяченко О. В. та ін. Адміністративне право України: підручник/за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
2. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління: навч. посіб./за заг. ред. Н. Р. Нижник. Київ: Вид-во УАДУ, 1998. 160 с.
3. Енциклопедія державного управління: у 8 т./Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 1: Теорія державного управління/наук.-ред. колегія: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпуненко (співголова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. 748 с.
4. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
5. Афанасьев В. Г. Научное управление обществом: опыт системного исследования. М.: Мысль, 1968. 312 с.
6. Тихомиров Ю. А. Управленческое решение. М.: Наука, 1972. 286 с.
7. Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. та перероб. Київ: Атіка, 2003. 576 с.
8. Большая советская энциклопедия/под ред. А. М. Прохорова. 3-е изд. М. URL: <http://bse.sci-lib.com/article102619.html> (дата звернення: 26.09.2016).
9. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка. 22-е изд. 1992. URL: http://www.lib.ru/DIC/OZHEGOW/ozhegow_s_q.txt (дата звернення: 26.09.2016).

10. Аверьянов А. Н. Системное познание мира: методологические проблемы. М.: Политиздат, 1985. 263 с.
11. Концепція першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ // Національна поліція: тимчас. веб-сайт. 10.11.2014. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1221414> (дата звернення: 26.09.2016).
12. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України // Національна поліція: тимчас. веб-сайт. 10.11.2014. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1221365> (дата звернення: 26.09.2016).
13. Регламент Національної громадської платформи «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність» // Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність»: офіц. сайт. URL: <http://police-reform.org/index.php?id=1425583614> (дата звернення: 26.09.2016).
14. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/tru/5/2015> (дата звернення: 26.09.2016).
15. Угода про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна»: підпис. 27.11.2014 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15> (дата звернення: 26.09.2016).
16. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878 // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п> (дата звернення: 26.09.2016).

Надійшла до редколегії 26.09.2016

БОТНАРЕНКО А. Н. МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ КАК СУБЪЕКТ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ

Рассмотрены сущность и особенности терминов «государственное управление», «субъект государственного управления». Исследованы задачи и полномочия Министерства внутренних дел Украины как ведущего носителя властных полномочий в административно-политической сфере. Особое внимание уделено современному развитию Министерства внутренних дел Украины как демилитаризованного, демократического, гражданского органа формирования и реализации государственной политики в сфере внутренних дел.

Ключевые слова: государственное управление, субъект государственного управления, Министерство внутренних дел Украины, компетенция МВД, направления реформирования МВД.

BOTNARENKO O. M. THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE AS A SUBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION

The author of the article has studied the nature and characteristics of the terms of “public administration”, “subject of public administration”. Public administration has been researched as an independent kind of state activity that has organizing, executive and administrative, subordinate nature, a special group of state authorities (executive authorities), and the presence of a particular jurisdiction and powers, which make it possible to implement their will in the form of administrative decisions, management demands binding for execution have been determined as the main feature of the subject of public administration.

It has been concluded that the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as the central executive agency is the key subject of the formation and implementation of state policy in the field of internal affairs. This area as the object of management is a set of legal relations that arise in the process of ensuring the protection of human rights and freedoms, interests of the society and the state, fighting against crime, keeping public security and order, as well as providing police services; protection of the state border; civil protection of population and territories from emergency situations; migration (immigration and emigration), including combating illegal (illicit) migration.

The author has defined the following main directions of reforming the organization and activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: reducing the significant number of agencies, departments and services with the related objectives and functions; ensuring effective and coherence coordination of the agencies, which are included in the managing sphere of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine; creation of favorable legal conditions for the possible widest involvement of the public and civil society organizations into managing decision-making and the development of forms of democratic civilian control.

Keywords: public administration, subject of public administration, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, jurisdiction of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, reform directions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.